

2001 Paris Genel Kurul Toplantısı

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi Genel Kurul Toplantısı 6-10 Temmuz 2001 tarihleri arasında Fransa'nın başkenti Paris'te yapılmıştır. Toplantıya İstanbul Milletvekili Ahmet Tan Başkanlığında AGİTPA Türk Grubu üyeleri Ankara Milletvekili Cemil Çiçek, Antalya Milletvekili Kemal Çelik, Bolu Milletvekili Ersoy Özcan, İstanbul Milletvekili Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Kahramanmaraş Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Kaya ve Samsun Milletvekili Tarık Cengiz ile Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Türk Grubu Başkanı Ankara Milletvekili Uluç Gürkan katılmışlardır.

Bu yılki Genel Kurul Toplantısı'nın ana konusu “ Avrupa Güvenliği ve Çatışmanın Önlenmesi: 21. Yüzyılda AGİT'e Yönelen Meydan Okumalar" olarak öngörülmüştür.

6 Temmuz tarihinde yapılan açılış oturumunda Fransa Meclis Başkanı Raymond Forni, Senato Başkanı Christian Poncelet, Dışişleri Bakanı Hubert Védrine yaptıkları konuşmalarda 10.AGİTPA Genel Kurulu'na ev sahipliği yapmaktan duydukları memnuniyeti vurgumışlardır. Aynı oturumda söz alan AGİTPA Başkanı Adrian Severin, AGİTPA'nın 1 yıllık faaliyetleri, AGİT Dönem Başkanı Romanya Dışişleri Bakanı Mircea Geoana, AGİT Genel Sekreteri Kubis, Milli Azınlıklar Yüksek Komiseri Rolf Ekéus, Medya Özel Temsilcisi Duve başında buldukları kurumların son bir yıl içindeki çalışmaları hakkında bilgi vermişlerdir. AGİT Dönem Başkanı'na soru cevap bölümünde Kıbrıs Rum Kesiminden bir parlamenter Türkiye'nin Kıbrıs'ın AB'ne alınmaması için askeri tehditte bulunduğunu ve alınması durumunda buna göre hareket edeceğini söylemesi konusunda Dönem Başkanı olarak ne düşündüğünü Kanadalı Svend Robinson ise Kürt azınlığa yapılanlara karşı ne gibi bir hareket tarzını benimsediklerini sormuştur. AGİT Dönem Başkanı da Kıbrıs'ta görüşmelerin devam ettiğini bu aşamada konuşmanın yerinde olmayacağını belirtmiş Kanadalı parlamentere ise yanıt vermemiştir.

Anılan toplantıda AGİTPA Demokrasi ve Gazeteciler Ödülü de bu yıl içinde öldürülen İspanyol Jose Lopez de Lacalle ve Ukraynalı Georgiy Gongadze'nin eşlerine düzenlenen bir törenle verilmiştir.

6 Temmuz tarihinde yapılan ve sadece Heyet Başkanları'nın katıldığı Daimi Komite Toplantısı'nda AGİTPA'nın 2001 yılı bütçesi, AGİTPA'nın izlediği seçimlerin raporları, Belarus, Moldova, Kosova ve İstikrar Paketi Geçici Komitelerinin raporları görüşülmüştür.

7, 8 ve 9 Temmuz tarihlerinde ki toplantılara “Siyaset ve Güvenlik“, “İnsan Hakları ve Demokrasi“, “ Ekonomik İşler, Bilim, Teknoloji ve Çevre Komitelerinin “ çalışmalarıyla devam edilmiştir. Bu toplantılarda bu yılki Genel Kurulun ana teması üzerinde Rus, Macar ve İsviçreli Parlamenterlerce hazırlanan raporlar ve karar tasarılarıyla; ölüm cezasının kaldırılması, işkencenin, suistimal ve diğer kanun dışı faaliyetlerin önlenmesi, insan kaçakçılığı ile mücadele, yolsuzluk ve uluslararası suçla mücadele, medya özgürlüğü Kuzey Kafkasya, Güneydoğu Avrupa, Moldova ve Ukrayna konularında ek gündem maddeleri ele alınmıştır.

10 Temmuzda yapılan Genel Kurul Toplantısı'nda da AGİTPA Başkan ve Başkan Yardımcılığı seçimleri gerçekleştirilmiştir. AGİTPA Başkanlığına yeniden tek aday olarak katılan Romen Severin seçilmiştir. Münhal bulunan üç Başkan Yardımcılığına Alcee Hastings (ABD) 130 oyla, Kimmo Kiljunen (Finlandiya) 123 oyla, Ahmet Tan (Türkiye) 87 oyla seçilmişlerdir.

Genel Kurul'da ayrıca, Komitelerde tartışılarak değişiklik önerleriyle birlikte oylanan 107 paragraftan oluşan Paris Deklarasyonu ve "AGİT Bölgesinde Şeffaflık ve Sorumluluk" "Ölüm Cezasının Kaldırılması", "İşkencenin, Suistimal ve Diğer Kanun Dışı Faaliyetlerin Önlenmesi", "İnsan Kaçakçılığı ile Mücadele", "Yolsuzluk ve Uluslararası Suçla Mücadele", "Medya Özgürlüğü", "Kuzey Kafkasya'daki Gelişmeler", "Güneydoğu Avrupa", "Moldova" " Sınır Aşan Suçlarla Mücadelede Güney Doğu Avrupa Bölge Merkezinin Faaliyetleri"ve "Ukrayna" konularında 11 karar kabul edilmiştir.

Paris Deklarasyonu, AGİT bölgesinde çevre ve ekonomik faktörler ile güvenlik arasındaki bağlantıya daha fazla hassasiyet gösterilmesini, azınlık mensuplarına uluslararası standartta yasal haklar verilmesini istemiş, üye devletleri ifade özgürlüğü ile medya özgürlüğünü sağlamak için çaba göstermeye davet etmiş ve AGSK imkanlarından AGİT'in ve BM'nin kriz yönetimi ve barışı koruma faaliyetlerinde yararlandırılmaları çağrısında bulunmuştur.

SONUÇ VE DEĞERLERDİRME

Bu yılki AGİTPA Genel Kurulu'nun ülkemiz açısından gerek cereyan eden tartışmalar gerek sonuçları itibariyle geçen yıla oranla daha hareketli geçtiği söylenebilir. Genel Kurul toplantılarında Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve Yunanlı milletvekilleri haricinde ülkemize eleştiri yönelen olmamıştır. Paris'teki toplantılar sırasında PKK yanlılarınca gösteri yapılmamıştır. Ancak yurtdışında bulunan kapatılan DEP'in firari milletvekillerine veya ayrılıkçı örgüt sempatanlarının kamu kimliği altında toplantıları izlemesine ev sahibi makamlar izin vermişlerdir.

GKRY milletvekilleri Lilikas ve Theocharous Komite ve Genel Kurulda yaptıkları konuşmalarda Kıbrıs'taki toprak bütünlüğünün Türkiye tarafından ihlal edildiğini, bölünmüş bir ülke olduklarını, Türkiye'nin Kıbrıs'ın AB'ne alınması durumunda güç kullanacağı yönünde tehditte bulunduğunu iddia etmişlerdir. Yunanlı milletvekilleri de her zamanki tutumlarının aksine Türkiye'ye yönelik olumsuz aktif bir politika gütmüşler 2 önerge vererek Anayasa Mahkemesinin Fazilet Partisini kapatma kararının ifade ve demokratik çoğulculuğa yönelik bir tehdit olduğunu ve askeri mahkemelerde sivillerin yargılanmasına son verilmesi, Türk Ceza Kanunda ifade özgürlüğünün Avrupa standartlarına getirilmesi ve şiddet içermeyen görüşlerinden ötürü tutuklanan yazar ve gazetecilerin serbest bırakılması çağrısının "Medya Özgürlüğü" karar tasarısında yer alması için çaba göstermişlerdir. Uluç Gürkan bu önergelerin reddedilmesi için yaptığı konuşmada 5 yıl önce yapılan değişiklikle askerlerin sivil mahkemelerde yer almadıklarını, bu nedenle önergenin maddi bir hata içerdiğini, Fazilet Partisinin ise demokrasiye ve laikliğe yönelen bir tehlike oluşturmasından ötürü kapatıldığını bundan bir taviz verilemeyeceğini belirtmiş böylece önergenin oylanarak reddedilmesini sağlamıştır. Yunanlı Milletvekili Valyrakis'in " İşkencenin, Suistimal ve diğer kanun Dışı Faaliyetlerin Önlenmesi" karar tasarısına verdiği açlık grevi sonucu ölenlerden dolayı üzüntülerini belirten ve Türk Hükümetini Anti Terör Yasasının 16. maddesinin değiştirilmesi de dahil bu eylemleri azaltmayı amaçlayan değişiklikler yapmaya çağırarak son derece diplomatik bir özenle hazırlanmış önergesi ise Uluç Gürkan'ın Anti Terör Yasasının değiştirildiğini hatırlatmasına rağmen ek madde önerisi sahibi ABD'li Chris Smith'in de desteğiyle Komitede oylanarak kabul edilmiştir.

Komite de ayrıca "İdam Cezasının Kaldırılması" ek gündem maddesi önerisinde Türkiye'nin de idam cezasını uygulayan ülkeler arasında yer almasına heyetimiz 1984 yılından beri Türkiye'de infaz gerçekleşmediğini belirterek itiraz etmiş bu itiraz haklı görülerek Türkiye adı idam cezasını uygulayan ülkeler listesinden çıkarılmıştır.

Gerek Komite Toplantılarında gerekse Genel Kurul'da heyetimiz üyeleri konuşma yapmışlar Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği konusunda görüşlerimizi dile getirmişlerdir. Kahramanmaraş Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Kaya yaptığı konuşmada Türkiye'nin NATO'daki görev ve sorumluluklarını her zaman yerine getirdiğini AGSK oluşumunda Türkiye'ye yer verilmesi halinde aynı sorumlulukla üstleneceği görevleri yerine getireceğini ve bu yolla dünya barışına katkıda bulunacağını belirtmiştir. Ahmet Tan da demokrasi, insan hakları ve anayasal reformlar alanında Türkiye'nin insan haklarının geliştirilmesi ve ifade özgürlüğünün önündeki engellerin kaldırılması yönünde çabalarını yoğunlaştırdığını, AGİT bölgesini insan haklarına saygı gösteren demokratik toplumlar bölgesi haline dönüştürmeye kararlı olduğumuzu vurgulamıştır. Uluç Gürkan Avrupa'nın demokrasi, barış ve dayanışma gibi ortak değerlerin birleşimi olduğunu, bu nedenle coğrafi sınırları aşarak Vancouver'den Vladivostok'a kadar uzandığını Türkiye'nin de Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya ve Rusya'nın bulunduğu bölgenin tam ortasında bulunduğunu Türkiye'nin bu nedenle AGSK bağlamında Nisan 1999 Washington'da kabul edilen kararlardan daha azını ya da daha fazlasını istemediğini belirtmiştir.

Başkan Yardımcılığı seçimlerini adayımız Ahmet Tan 87 oy alarak Başkan Yardımcısı olarak seçilmiştir. Bu sonuçta, Sosyalist Grubun, ABD'li, Finli ve Norveçli kadın parlamenterin desteklenmesi kararına rağmen Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan gibi Türk Cumhuriyetleri ile İngiltere, ABD gibi ülkelerin ve Asambelenin Alman milletvekilleri ile kişisel temas ve kulislerin büyük rolü bulunmaktadır.

Paris'te bulunan süre içerisinde Senato Dışişleri Komisyonu ile Fransa-Türkiye Dostluk Gruplarının görüşme taleplerine de icabet edilmiştir. Görüşmelerde Heyetimiz Fransa ile uzun zamandır son derece dostane giden ilişkilerin son ermeni kanununun kabulü ile bir duraklamaya girdiğini, Fransa'nın tarih yapıcılığına soyunup bir ulusu bu kadar yaralamasını anlayamadıklarını parlamento salonlarının mahkeme salonlarına dönüştürülmemesi gerektiği aksi takdirde Miloseviç'in yargılanmasının bir parlamentoda yapılabileceğini belirtmiştir. Fransa makamları da herhangi bir ülkenin yasasının bir başka ülkenin tarihini içermemesi gerektiğine inandıklarını Türkiye'nin bu karar tasarısının kabulü sırasında sivri dilli bir gazetecilik tarzı yerine bunun büyük bir yara oluşturacağını Türkiye'de birilerinin söylemesi ya da tarihçilerin belgelerle açıklama yapmalarının kararın reddini sağlayabileceğini ayrıca bu kanunun birkaç milletvekili girişimi sonucu çıktığının hatırdan tutulmasını istemişlerdir.